

комунікувати, вміло входити у процес спілкування, добирати вдалі й переконливі слова, прагнули пізнати людину, з якою спілкуєшся, і під час розмови враховувати її індивідуальні особливості та внутрішній світ.

Концептуальні ідеї лінгвофілософів щодо процесу вербального спілкування відіграють вагомий роль, оскільки осмислене вивчення української мови на основі тексту з метою створення власних вдалих комунікативних актів з урахуванням співрозмовника, умов ситуації спілкування є важливим аспектом формування комунікативної компетентності учнів.

Можемо зробити висновок, що значущі концептуальні філософсько-методологічні положення щодо взаємозв'язку мови і людини, суспільства; мови, мовлення та мислення; значущості рідної мови у становленні і формуванні людини як члена соціуму; мови і змісту, форми тексту, взаємодії учасників комунікативного процесу необхідно враховувати і в сучасній методиці навчання рідної (української) мови, через їх призму формувати нову мобільну особистість, забезпечувати її комунікативну компетентність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бацевич Ф. Духовна синергетика рідної мови. Лінгвофілософські нариси : монографія . К. : ВЦ «Академія», 2009. 192 с.
2. Концепція мовної освіти 12-річної школи. *Дивослово*. 2002. № 8. С. 58–62.
3. Огієнко І. Наука про рідномовні обов'язки Рідномовний катехизис для вчителів. К. : Обереги, 1994. 72 с.
4. Сухомлинський В. Слово рідної мови. *Українська мова і література в школі*. 1968. № 12. С. 2–10.
5. Сухомлинський В. О. Вибрані твори у 5 томах. К.: Рад. шк., 1977. Т5. 670 с.

Маринич Альона Олександрівна
*студентка 1 курсу магістратури, педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Науковий керівник:
Шкабаріна Маргарита Андріївна,
*к.п.н., доцент кафедри теорії та методик початкової освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

ЗАСОБИ НАОЧНОСТІ У ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ

Підвищення ефективності та якості освітнього процесу є одним із завдань сучасної системи освіти. Концепція модернізації освіти в Україні пред'являє

нові соціальні вимоги до системи освіти і, зокрема, до підготовки учнів у початковій школі, в якій закладається фундамент для подальшої освіти.

У сучасній педагогічній науці все більша увага приділяється оптимальному поєднанню найрізноманітніших організаційних форм і засобів навчання, які дозволяють більш ефективно вирішувати освітні завдання, максимально враховуючи зміст досліджуваних курсів, вікові особливості учнів, розумне поєднання раціонального та емоційного у викладанні та навчанні. Соціальні запити, що пред'являються сьогодні в початковій школі, диктують вчителю пошуку нових форм навчання. Однією з таких актуальних проблем і є потреба використання засобів наочності, які б всебічно розвивали учнів початкових класів.

Проблему використання наочності в освітньому процесі досліджували В. Болтянський, В. Давидов, Д. Ельконін, Л. Занков, А. Зільберштейн, Л. Фрідман та ін. Ґрунтовну працю, присвячену проблемі формування знань і умінь молодших школярів у процесі навчання засобами наочності і моделювання виконала у 1998– 2008 роках український науковець В. Павленко [2].

Принцип наочності, як один з основних принципів навчання, в сучасній дидактиці розуміється ширше як систематична опора не тільки на конкретні предмети і їх зображення, але і на їх моделі. Це, у свою чергу, означає розширення сфери їх застосування.

Завдяки «живому спогляданню» людина пізнає зовнішні характеристики, які предметів, подій і процесів. Правильно підібрані і вміло включені в систему використовуваних учителем методів і організаційних форм навчання дидактичні засоби полегшують реалізацію принципу наочності. Завдяки цьому вони не тільки покращують умови безпосереднього пізнання дійсності учнями, а й дають матеріал у формі вражень і спостережень, на який спираються непрямі пізнання, розумова діяльність, а так само різні види практичної діяльності.

У сучасній освітній практиці початкової школи засоби наочності можна розділити на дві групи:

- конкретні засоби наочності – це безпосередньо предмети, явища навколишнього світу та демонстрація способів дій з ними (або моделі вищезазначеного), які мають чуттєво-образний вплив на свідомість учня;
- абстрактні засоби наочності – це візуальне представлення понять, наприклад схеми, графіки, таблиці тощо [2, с. 98].

Засобами наочності вважаємо такі засоби пізнання, які у взаємодії суб'єкта з інформаційними знаковими системами формують у його свідомості компоненти мисленнєвої діяльності у формі наочних образів, розвивають уміння оперувати ними, включають їх у складніші структури мислення, активують мисленнєву діяльність суб'єкта у процесі сприйняття й обробки інформації в процесі пізнання, зокрема в освітньому процесі.

Надалі, термін «наочність» розумітимемо як основний дидактичний принцип навчання, а термін «засоби наочності» – як засоби, за допомогою яких цей принцип реалізується в процесі навчання.

На сучасному етапі неоднозначним є питання класифікації засобів наочності. У багатьох дослідженнях поділ засобів наочності на види здійснювався за однією суттєвою ознакою, яка виступала основою класифікації. Кожен вид засобів наочності має реалізовувати певні дидактичні функції таким чином, щоб навчальна інформація, закладена в наочність, була максимально зрозуміла, сприйнята і засвоєна учнями.

Залежно від дидактичних функцій розрізняють такі види наочності: предметна, модельна, знакова, віртуальна [3, с. 536]. Відповідно до видів наочності можна виділити такі засоби наочності: засоби предметної наочності, засоби модельної наочності, засоби знакової наочності, засоби віртуальної наочності.

Відповідно до функцій наочності засоби унаочнення також дуже різноманітні: предмети та явища навколишньої дійсності; дії вчителя й учнів, що демонструють, як треба виконувати ту чи іншу операцію та як і яким обладнанням користуватися; зображення реальних предметів – різноманітні іграшки, предметні малюнки, картини, образні моделі з паперу, картону й символічні зображення – карти, таблиці, схеми, креслення, картки з математичною символікою [2, с. 69].

До наочних засобів належать також інформація, яку учні сприймають за допомогою технічних засобів навчання: кінофільми, діафільми, звукозапис, радіо, телепередачі. Ці види наочності називаються аудіовізуальними, оскільки інформацію вони передають через звук і зображення.

Вибір наочності для конкретного уроку зумовлюється не тільки його навчальною метою, а й іншими чинниками. Зокрема, специфікою мікросередовища школи та попереднім рівнем готовності дітей, їхнім емоційним станом, віком, резервом навчального часу. Особливо важливим джерелом чуттєвого досвіду майже на всіх уроках є актуалізація емоційних спостережень дітей.

При виборі наочних засобів навчання потрібно враховувати, що вони найбільш успішно вирішують наступні дидактичні завдання:

- сприяють розвитку в учнів наочно-образного мислення;
- виступають в ролі засобу активізації уваги при засвоєні будь-якого навчального матеріалу;
- сприяють активізації навчально-пізнавальної діяльності школярів;
- дозволяють конкретизувати розглядувані теоретичні питання;
- розширюють сферу практичних застосувань розглядуваних об'єктів, які безпосередньо не можуть бути використані для спостереження на уроці;
- створюють можливості для моделювання явищ, що безпосередньо не спостерігаються;
- наочно систематизують і класифікують досліджувані явища на схемах, таблицях і т.п.;
- виступають в ролі методів стимулювання інтересу до учіння, створення установки на ефективне учіння;

– дозволяють в конкретизованій формі одержати інформацію про ступінь навчального матеріалу [1, с. 3].

Отже, використання засобів наочності в освітньому процесі початкової школи сприяє формуванню уявлень, що правильно відображають об'єктивну реальність, формує в учнів образні уявлення, а також поняття, для розуміння зв'язків і залежностей, що є одним із найважливіших положень дидактики. Використання учителем засобів навчання так, щоб один доповнював інший, дозволяє досягнути учням високих результатів навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ігнатенко, М. Я. Сучасні освітні технології. *Початкова школа*. 2003. № 4. С. 2-6.
2. Павелко В. В. Формування знань і умінь молодших школярів у процесі навчання засобами наочності і моделювання : дис. канд. пед. наук : 13.00.09 «Теорія навчання». Рівне, 2009. 207 с.
3. Романюк А. А. Використання наочності у навчальному процесі початкової школи. *Молодий вчений*. 2017. № 10. С. 42.

Овдіюк Анастасія Едуардівна,
*студентка 1 курсу магістратури, педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Науковий керівник:
Сойко Інна Миколаївна,
*к. пед. наук, доцент кафедри педагогіки
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

ТЕХНОЛОГІЯ ПРОЄКТНОГО МЕТОДУ НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Сучасна школа потребує технологій, які б сприяли створенню умов для саморозвитку та самореалізації особистості, забезпеченню щастя і радості дитинства, формуванню особистісної конкурентоздатності.

Це передбачено у Державному стандарті початкової освіти (2018), де написано, що метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини її таланти, здібності, компетентності та наскрізні уміння відповідно до вікових та індивідуальних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості [1] .

Сьогодні окремі педагогічні технології, які з'явилися в зарубіжній і вітчизняній педагогіці, достатньо обґрунтовані на науковому рівні й поступово використовуються в освітній практиці, серед них: вальдорфська педагогіка (Р. Штайнер), «Школа успіху і радості» (С. Френе), технологія саморозвитку